

Mål C-12/22

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

6 januari 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Okresný súd Prešov (Slovakien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

13 december 2021

Klagande:

UR

Motpart:

365.bank a. s.

Saken i det nationella målet

Konsumentkredit – Konsumentskydd – Direktiv 2008/48/EG – Direktiv 93/13/EEG – Uppgifter i konsumentkreditavtalet – Konsumentkreditavtalets löptid – Preskription av rätten att väcka talan om återbetalning av obehörig vinst som leverantören erhållit på konsumentens bekostnad – Effektivitetsprincipen och tidpunkten för när preskriptionstiden börjar löpa

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av unionsrätten, artikel 267 FEUF

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

Ska det konsumentkreditavtal som ingicks den 21 december 2016 och som återges i detta beslut anses på ett klart och kortfattat sätt innehålla uppgift om typen av kredit i enlighet med artikel 10.2 a i direktiv 2008/48/EG?

Ska det konsumentkreditavtal som ingicks den 21 december 2016 och som återges i detta beslut anses på ett klart och kortfattat sätt innehålla uppgift om kreditavtalets löptid i enlighet med artikel 10.2 c i direktiv 2008/48/EG?

Ska det konsumentkreditavtal som ingicks den 21 december 2016 och som återges i detta beslut anses på ett klart och kortfattat sätt innehålla uppgift om den effektiva räntan i enlighet med artikel 10.2 g i direktiv 2008/48/EG eller

- **måste konsumentkreditavtalet innehålla den matematiska formeln för beräkning av den effektiva räntan, tillsammans med de substituerade variabler som används, samt själva beräkningen,**
- **och är det tillräckligt att konsumentkreditavtalet innehåller de variabler som är nödvändiga för att beräkna den effektiva räntan, eller måste dessa variabler anges på nytt, med uttrycklig hänvisning till att det rör sig om grunder för beräkning av den effektiva räntan?**

Kan direktiv 93/13/EEG tolkas så, att det innebär ett krav på att en domstol enligt nationell lagstiftning eller nationell praxis ska slå fast att ett avtalsvillkor är oskäligt även efter det att avtalsförhållandet har upphört, såsom är fallet i förevarande mål?

Strider en rättspraxis enligt vilken konsumenten, vid en påstådd avsaknad av en obligatorisk uppgift i konsumentkreditavtalet, förutsätts redan känna till detta faktum när han eller hon undertecknade kreditavtalet, särskilt när konsumenten separat har bekräftat att han eller hon har tagit del av kreditavtalet genom att underteckna andra anknyttande kredithandlingar (till exempel formulär för standardiserad konsumentkreditinformation, förteckningen över mottagna handlingar etcetera) mot rådets direktiv 93/13/EEG i dess helhet, särskilt mot femte skälet i ingressen (konsumenterna känner normalt inte till de andra medlemsländernas lagregler gällande avtal om försäljning av varor eller tillhandahållande av tjänster, varvid denna brist på kunskap kan få dem att avstå från direkta köp av varor eller tjänster i en annan medlemsstat)?

Strider det mot principen om konsumentskydd och effektivitetsprincipen att det i nationell rätt, för att kunna väcka talan om återbetalning av obehörig vinst som leverantören uppburit på konsumentens bekostnad, föreskrivs en subjektiv, men även objektiv preskriptionstid, vilken grundar sig på ett neutralt kriterium (förekomsten av obehörig vinst), så att det inte endast överläts på konsumenten att fastställa när preskriptionstiden börjar löpa och leverantören därmed inte har någon verklig möjlighet att försvara sig genom att åberopa en preskriptionsinvändning?

Är det förenligt med principen om konsumentskydd och effektivitetsprincipen att varje brist i ett konsumentkreditavtal som

utformats av en leverantör ovillkorligen ska anses vara en följd av leverantörens uppsåtliga agerande?

Ska effektivitetsprincipen i de nedan anförda domarna från Europeiska unionens domstol tolkas så, att preskriptionstiden för obehörig vinst som uppburits på grund av att krediten är räntefri och kostnadsfri till följd av en brist, ska börja löpa först från den tidpunkt då domstolen har avgjort frågan om en sådan brist (till exempel genom att slå fast att krediten är räntefri och kostnadsfri)?

Från och med vilken tidpunkt ska preskriptionstiden börja löpa enligt effektivitetsprincipen, såsom den tillämpas i de nedan anförda domarna från EU-domstolen?

Anförda unionsbestämmelser och anförd praxis från EU-domstolen

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EE, särskilt artikel 10.2

Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal, särskilt artikel 3

EU-domstolens dom i mål C-485/19 (punkt 1 i domslutet)

EU-domstolens dom i de förenade målen C-224/19 och 259/19 (punkt 4 i domslutet)

EU-domstolens dom i de förenade målen C-776/19 och C-782/19 (punkt 1 i domslutet)

Anförda nationella bestämmelser

Zákon č. 129/2010 Z.z. o spotřebitel'ských úveroch (lag nr 129/2010 om konsumentkrediter)

9 § punkt 2 – Förutom de allmänna uppgifter som anges i civillagen ska konsumentkreditavtalet innehålla följande uppgifter:

- a) Typ av konsumentkredit.
- f) Konsumentkreditavtalets löptid och dagen för slutlig återbetalning av konsumentkrediten (från och med den 1 maj 2018 – konsumentkreditavtalets löptid).
- k) Den effektiva räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten, beräknade på grundval av de uppgifter som är obligatoriska vid den

tidpunkt då kreditavtalet ingås, och alla grunder utifrån vilka den effektiva räntan beräknas.

Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. (civillagen nr 40/1964) 107 §:

1) Rätten till återbetalning på grund av obehörig vinst preskriberas två år efter den tidpunkt då den berörda personen fick kännedom om att en obehörig vinst gjorts och om vem som uppburit denna vinst på hans eller hennes bekostnad. (Den hänskjutande domstolens anmärkning, härvid rör det sig om en subjektiv preskriptionstid)

2) Rätten till återbetalning på grund av obehörig vinst preskriberas senast tre år, och om den obehöriga vinsten har gjorts med uppsåt tio år, efter den dag då den obehöriga vinsten uppkom. (Den hänskjutande domstolens anmärkning, härvid rör det sig om en objektiv preskriptionstid)

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Den 21 december 2016 ingick klaganden ett konsumentkreditavtal med motparten på grundval av vilket han beviljades ett lån på 5 000 euro vilket skulle återbetalas i 96 månatliga avbetalningar om vardera 83,89 euro, med en slutlig förfallodag den 25 december 2024.
- 2 I avtalet mellan klaganden och motparten angavs i punkt 2.2, med rubriken ”Grundläggande parametrar för lånet”, att det rör sig om ett lån för ett särskilt ändamål som var avsett för refinansiering. I samma punkt framgick vidare det beviljade kreditbeloppet, antalet månatliga kreditavbetalningar, datumet för den slutliga återbetalningen av krediten, det månatliga avbetalningsbeloppet, det sista månatliga avbetalningsbeloppet, den fasta räntan, bankens effektiva ränta, den genomsnittliga effektiva räntan på marknaden i procent, avgiften för beviljande av kredit, den högsta tillåtna avgiften, det sammanlagda belopp som ska betalas av låntagaren, förfallodagen för den första månadsavbetalningen och förfallodagen för varje efterföljande månadsavbetalning.
- 3 Enligt kreditavtalet är det ett avtal som ingåtts på bestämd tid fram till dess att låntagaren återbetalade samtliga skulder som motparten hade gentemot motparten enligt kreditavtalet. Om lånet återbetalas i enlighet med kreditavtalet, upphör avtalet att gälla den dag som anges som slutlig dag för återbetalning av lånet. Punkt 2.4 i avtalet innehåller också en återbetalningsplan där varje avbetalningsbelopp anges uppdelat i kapital och ränta, varvid den första avbetalningen ska erläggas den 25 januari 2017 och den sista avbetalningen den 25 december 2024.
- 4 När det gäller grunderna för beräkning av den effektiva räntan innehåller avtalet, förutom de uppgifter som redan nämnts, bland annat följande bestämmelse – den effektiva räntan har beräknats utifrån antagandet att låntagaren kommer att

beviljas kredit till ett fastställt belopp vid ett enda tillfälle den dag då kreditavtalet ingås. Kreditavtalet gäller under en överenskommen tidsperiod, och låntagaren och banken fullgör sina skyldigheter på de villkor och de datum som anges i kreditavtalet. Den effektiva räntan beräknades på grundval av kreditgivarens samtliga kostnader som har samband med kreditavtalet, med undantag för eventuella avgifter som konsumenten ska betala för att han inte uppfyllt någon av de skyldigheter som anges i kreditavtalet.

- 5 Avtalsförhållandet mellan parterna i tvisten varade fram till dess att klaganden den 16 februari 2018 frivilligt återbetalade hela lånebeloppet på 5 715,08 euro.
- 6 Den 16 september 2021 väckte klaganden talan vid Okresný súd Prešov (Distriktsdomstolen i Prešov, Slovakien) och yrkade att denna domstol skulle fastställa att krediten är ränte- och kostnadsfri, att motparten ska återbetala obehörig vinst på 715,08 euro och att avtalsvillkoren är oskäligen.

Parternas huvudargument

- 7 **Klaganden** hävdar att kreditavtalet inte innehåller de uppgifter som krävs enligt lag nr 129/2010 om konsumentkrediter och direktiv 2008/48. Han hävdar att avtalet inte innehåller tillräckliga uppgifter om följande:
 - Typen av kredit.
 - Kreditavtalets löptid.
 - De antaganden för beräkning av den effektiva räntan som angetts är otillräckliga.
- 8 Klaganden har påpekat att den slovakiska konsumentkreditlagen, till skillnad från direktivet, kräver att inte bara det slutliga datumet för återbetalning av lånet anges, utan även avtalets löptid. Artikel 10.2 c i direktivet ska tolkas så, att avtalets löptid ska anges med från ett specifikt datum och till ett specifikt datum. Klaganden hänvisar till ett avgörande från Krajský súd v Prešove (Regiondomstolen i Prešov, Slovakien) mål nr. 19Co/76/2019, där det i fråga om avtalets varaktighet *krävs en exakt angivelse av om avtalet ingåtts på obestämd eller bestämd tid och, om det ingåtts på bestämd tid, måste avtalets exakta löptid anges. Domstolen anser även att det är nödvändigt att ange avtalets löptid direkt i själva konsumentavtalet, det vill säga i den handling som undertecknats av konsumenten. Domstolen har understrukt att det i den slovakiska konsumentkreditlagen görs åtskillnad mellan begreppen avtalets löptid och det slutliga datumet för återbetalning av konsumentkrediten, vilket innebär att avtalet måste innehålla båda uppgifter.*
- 9 Klaganden åberopar också en dom från Krajský súd v Prešove (Regiondomstolen i Prešov), enligt vilken det vid angivandet av den effektiva räntan inte räcker med att endast ange beloppet för den effektiva räntan, utan det är nödvändigt att ange alla antaganden utifrån vilka den effektiva räntan har beräknats. Dessa grunder

omfattar angivande av avbetalningsbeloppet, avbetalningarnas periodicitet, antalet avbetalningar, räntesats och eventuella avgifter. Enligt slovakisk rättspraxis är det för att uppfylla kravet på att ange grunderna för beräkningen av den effektiva räntan inte tillräckligt att ange själva beloppet för den effektiva räntan, utan avtalet ska även innehålla den **matematiska beräkning** på grundval av vilken kreditgivaren fastställt beloppet för den effektiva räntan.

- 10 Enligt klaganden kräver såväl direktivet som den slovakiska konsumentkreditlagen att **typen** av konsumentkredit anges.
- 11 Enligt klaganden medför avsaknaden av obligatoriska uppgifter att kreditavtalet är ränte- och kostnadsfritt, och preskriptionstiden börjar löpa från och med domstolens avgörande i vilket det fastslås att krediten är räntefri och kostnadsfri.
- 12 Enligt **motparten** återfinns alla de uppgifter i avtalet, som enligt klaganden saknas, även i ”formulären för standardiserad konsumentkreditinformation”, där följande anges i
 - punkt 2 a: Typ av konsumentkredit - kredit för särskilda ändamål som är avsedd för refinansiering.
 - punkt 2 d: Kreditavtalets löptid - kreditavtalet ingås för en bestämd tidsperiod, tills alla skulder gentemot banken som följer av kreditavtalet har återbetalats. Vid korrekt återbetalning uppgår kreditavtalets löptid till 96 månader, och det förväntade datumet för den slutliga återbetalningen av krediten är beroende av förfallodagen för den första avbetalningen och motsvarar betalningen av den 96:e månatliga avbetalningen.
 - punkt 3 b: Den effektiva räntan ska beräknas på grundval av följande uppgifter: konsumentkreditbeloppet, det månatliga fasta avbetalningsbeloppet, det sammanlagda antalet fasta avbetalningar, räntesatsen, och därefter anges vad som exakt överenskommits i avtalet.
- 13 Motparten är därför övertygad om att den har uppfyllt kraven såväl i direktivet som i den slovakiska konsumentkreditlagen. Enligt motparten har talan om dels fastställande av att krediten är räntefri och kostnadsfri, dels återbetalning av obehörig vinst, och dels fastställande av att ett avtalsvillkor är oskäligt, väckts mer än tre år efter återbetalningen av krediten och är därför uppenbart spekulativ.
- 14 Motparten har vidare understrukt att klaganden mottog formuläret för standardiserad konsumentkreditinformation den 16 december 2016, det vill säga 5 dagar innan kreditavtalet ingicks. Klaganden förfogade således över tillräckligt med tid, för det fall att vissa uppgifter inte var tydliga för honom, för att vidta nödvändiga åtgärder för att klargöra dessa innan kreditavtalet undertecknades.
- 15 Motparten har åberopat EU-domstolens avgörande i mål C-290/19, enligt vilket kreditgivaren har uppfyllt sin informationsskyldighet gentemot konsumenten när den i ett kreditavtal har angett den effektiva räntan med ett exakt belopp.

- 16 Motparten har även gjort en invändning om preskription enligt 107 § punkterna 1 och 2 i civillagen. Även om preskriptionstiden började löpa den dag då hela lånet återbetalades, skulle kravet på återbetalning av obehörig vinst vara preskriberat när talan väcktes vid domstolen.
- 17 Enligt motparten kan följande utläsas ut Europeiska unionens domstols domar i målen C-698/18, C-699/18, C-224/19 och C-259/19:
 - a) Fastställande av rimliga talefrister för konsumenter vid äventyr av preskription är förenligt med unionsrätten. Detta gäller även principen om att preskriptionsinvändning kan åberopas mot talan som väcks av konsumenter även när det gäller talan som väckts i syfte att göra gällande rättsverkningarna av fastställelsen att krediten är ränte- och kostnadsfri.
 - b) Om den treåriga preskriptionstiden är fastställd i lag och känd i förväg, är detta tillräckligt för att möjliggöra för den berörda konsumenten att förbereda och inge ett effektivt rättsmedel. Preskriptionstidens längd är därför inte i sig oförenlig med effektivitetsprincipen.
- 18 Såväl klaganden som vissa slovakiska domstolar har tolkat EU-domstolens dom i mål C-485/19 på så sätt att EU-domstolen endast kunde ”godta” en objektiv preskriptionstid på tio år.

Redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 19 Enligt den hänskjutande domstolen har den slovakiska konsumentkreditlagen inte införlivat direktivet korrekt vad gäller avtalets löptid och leverantören har enligt den slovakiska konsumentkreditlagen ålagts att tillhandahålla en ytterligare uppgift vid tidpunkten för ingåendet av det aktuella avtalet, vilket framgår av en jämförelse mellan hänvisningar till direktivet och hänvisningar till den slovakiska konsumentkreditlagen.
- 20 Avtalsförhållandet mellan parterna har redan upphört och det kan därför inte åberopas att avtalsvillkoret är oskäligt.
- 21 Den hänskjutande domstolen måste också pröva huruvida preskriptionstiden är giltig. Denna domstol anser att det förhållandet att preskriptionstiden för att väcka talan om återbetalning av en obehörig vinst - en betalning som har gjorts på grund av ett oskäligt avtalsvillkor - börjar löpa innan en domstol har prövat detta oskäliga avtalsvillkor strider mot effektivitetsprincipen.
- 22 Den hänskjutande domstolen betvivlar emellertid att samma slutsats bör dras även när avtalet inte innehåller en lagstadgad uppgift (vars avsaknad leder till slutsatsen att lånet är kostnadsfritt och räntefritt) eller denna anges på ett felaktigt sätt.
- 23 Den hänskjutande domstolen anser att konsumentens kännedom om att obehörig vinst gjorts måste vara kopplad till en konkret objektiv tidpunkt. Det räcker inte

att konsumenten påstår att han eller hon har fått kännedom om den obehöriga vinsten vid ett visst datum från en tredje part (till exempel från en medborgarförening som utfärdar ett intyg om att kännedom om obehörig vinst erhållits inom två år efter det att talan väckts).

- 24 Enligt den hänskjutande domstolen finns det, när det gäller frågan om när preskriptionstiden börjar löpa, vid en talan om återbetalning på grund av obehörig vinst, ingen skillnad mellan en talan som har sin grund i ett konsumentförhållande och en talan som har sin grund i andra rättsförhållanden, med undantag för att det när det gäller andra förhållanden än konsumentförhållanden i den nationella lagstiftningen inte föreskrivs att preskriptionstiden först börjar löpa när domstolen har fastställt den rättsliga grunden för respektive talan.
- 25 Den nationella domstolen kan inte godta klagandens rättsliga argument utan instämmer med motpartens rättsliga argument, men har mot bakgrund av praxis från *Krajský súd v Prešove* (Regiondomstolen i Prešov) (i egenskap av appellationsdomstol) beslutat att begära en tolkning av direktiven 2008/48/EG och 93/13/EEG och av EU-domstolens domar. Tolkningen av dessa direktiv och denna rättspraxis är av avgörande betydelse för prövningen av målet i sak.
- 26 Det är av den anledningen som den hänskjutande domstolen har ställt de tolkningsfrågor som anges ovan i denna begäran om förhandsavgörande.